

Autorka: Radka Vicenová

Prečo tak veľmi záleží na tom, ako reportujeme o sexuálnom obťažovaní?

*Aj spôsob, akým médiá zobrazujú sexuálne obťažovanie,
spoluutvára to, ako o ňom uvažujeme.*

Stredisko sa vo svojich výskumných a monitorovacích aktivitách zameriava nielen na to, do akej miery sú ľudské práva v Slovenskej republike dodržiavané, ale aj na to, ako o nich rozprávame a uvažujeme. Mediálny priestor poskytuje výbornú príležitosť sledovať, čo si ako verejnosť predstavujeme, keď hovoríme o ľudských právach a čo sa nám s týmito témami spája, či naopak, nespája. To má totiž vplyv aj na našu schopnosť v reálnom živote identifikovať prípadné porušenia ľudských práv či princípu nediskriminácie.

[Výskumná správa](#) z monitoringu médií, ktorú Stredisko nedávno publikovalo, poukazuje hneď na niekoľko závažných pozorovaní približujúcich, ako sa v slovenskom mediálnom diskurze spracúva téma sexuálneho obťažovania a o akých prípadoch sa hovorí (ale aj nehovorí). Na základe analýzy takmer 700 článkov zverejnených v 44 médiách za rok 2020 sme identifikovali kľúčové oblasti, ktoré je potrebné zlepšiť v záujme zvyšovania povedomia verejnosti o sexuálnom obťažovaní a najmä o rôznorodosti jeho foriem a podôb.

Sexuálne obťažovanie alebo sexuálny trestný čin?

Sexuálne obťažovanie je podľa antidiskriminačného zákona jednou z foriem diskriminácie, a je zadefinované ako „verbálne, neverbálne alebo fyzické správanie sexuálnej povahy, ktorého úmyslom alebo následkom je alebo môže byť narušenie dôstojnosti osoby a ktoré vytvára zastrašujúce, ponižujúce, zneuctujúce, nepriateľské alebo urážlivé prostredie“. Antidiskriminačný zákon definuje nielen formy sexuálneho obťažovania, tzn. verbálne, neverbálne a fyzické správanie sexuálnej povahy, ale aj oblasti, v ktorých sa zásada rovnakého zaobchádzania uplatňuje: oblasť pracovnoprávných a iných obdobných vzťahov, oblasť vzdelávania, oblasť

Autorka: Radka Vicenová

zdravotnej starostlivosti, oblasť sociálneho zabezpečenia a oblasť poskytovania tovarov a služieb.

Jedným zo znepokojivých záverov mediálneho monitoringu je fakt, že **ako sexuálne obťažovanie sa v nezanedbateľnom množstve mediálnych výstupov označujú prípady, ktoré podľa Trestného zákona patria medzi sexuálne trestné činy**, napríklad znásilnenie alebo zneužívanie maloletých. Takéto nesprávne označovanie sme zaznamenali predovšetkým v zahraničnom spravodajstve a v mediálnych výstupoch, ktoré sú prebraté zo zahraničných agentúr. Pravdepodobne teda súvisia najmä s nesprávne prebratou terminológiou zo zahraničných agentúr či nesprávnym pochopením a skresľovaním kontextu. Ide však o nebezpečný príklad **zľahčovania a relativizovania incidentov**, keďže sa závažnejšie sexuálne trestné činy označujú z hľadiska právneho poriadku menej závažným označením. To prispieva nielen k zľahčovaniu problematiky vo verejnom diskurze, ale aj k prehľbovaniu nepochopenia príčin a následkov.

Neviditeľné formy sexuálneho obťažovania

Nemenej dôležité pozorovanie sa týka incidentov, o ktorých sa v mediálnom diskurze najčastejšie hovorí, a následne aj to, o akých incidentoch sa nehovorí vôbec alebo iba minimálne. **Drvivá väčšina incidentov sexuálneho obťažovania, ktoré sa vyskytujú v médiách, sa odohráva v pracovnoprávnom prostredí, ich obeťami sú ženy a ich páchatelmi sú muži.** Síce nemáme presné informácie o reálnom výskyte prípadov sexuálneho obťažovania (aj kvôli tomu, že zásadná časť takýchto incidentov nie je nikdy nahlásená a nefiguruje v žiadnych štatistikách), z analýzy výskytu problematiky sexuálneho obťažovania v médiách jednoznačne vyplýva, že niektoré oblasti sa v médiách vyskytujú iba veľmi okrajovo. Ide napríklad o oblasť vzdelávania či sociálnych sietí.

Rovnako okrajovo sa v médiách hovorí o incidentoch, kedy sú obeťami sexuálneho obťažovania muži. Hoci sa dá predpokladať, že dôvodom je nižšia ochota mužov podeliť sa o svoje skúsenosti verejne, vplyv môže mať aj neviditeľnosť takýchto prípadov v mediálnych príspevkoch. **Práve neviditeľnosť niektorých foriem sexuálneho obťažovania vo verejnom diskurze – či už z hľadiska obeť, páchatela alebo oblasti jeho výskytu – môže prispievať ku skresľovaniu predstavy o komplexnosti problematiky a následne ďalej napomáhať jej stereotypizovaniu a zľahčovaniu.**

Autorka: Radka Vicenová

Sexuálne obťažovanie nie je izolovaný, ale systémový a celospoločenský problém

V neposlednom rade je dôležitým aspektom informovania o problematike aj to, v akom kontexte sa incidenty sexuálneho obťažovania zobrazujú. Aj v tomto ohľade sme zaznamenali nepriaznivý stav: **tendenciu častejšie informovať o sexuálnom obťažovaní ako o izolovaných prípadoch individuálneho zlyhania jednotlivcov než ako o systémovom probléme na celospoločenskej úrovni či ako o symptóme rodovej nerovnosti.** Pomerne zriedkavo sa o sexuálnom obťažovaní v mediálnom diskurze hovorí ako o forme diskriminácie a, naopak, pomerne často je spájaná s medializovanými prípadmi spojenými so známymi osobnosťami verejného života. To naznačuje, že slovenské médiá prejavujú väčší záujem o problematiku v prípade, ak sa týka celebrit, zatiaľ čo komplexné spracovanie problematiky je stále v úzadí.

To, ako o témach hovoríme, priamo ovplyvňuje ich vnímanie a najmä porozumenie. Ľudskoprávne témy nie sú výnimkou. **Aj spôsob, akým médiá zobrazujú sexuálne obťažovanie, spoluutvára to, ako o ňom uvažujeme.** Preto Stredisko považuje za potrebné aj naďalej sledovať a analyzovať mediálny diskurz v ľudskoprávných otázkach a intenzívnejšie komunikovať aj so zástupcami a zástupkyňami médií o korektnom informovaní o incidentoch porušovania ľudských práv.

Zistenia monitoringu nájdete na snslp.sk alebo si vypočujte najnovší diel podcastu NoPráve [Ako píšeme o násilí a sexuálnom obťažovaní](#).

